

הכונס פרק ששי בבא קמא

נו.

עין משפט נר מצוה

(א) [מוספתא דבימי פ"א],
 (ב) [מוספתא ש"ס],
 (ג) [לקמן ק"ח: ד] בי"מ
 לא. ע"ש (חולין פ"ו),
 (ד) בי"מ לא. (ו) לקמן ס"ב.
 (ה) בי"מ כ"ב. לה.
 (ו) [לקמן ע"ט: ט] [שמות
 כ"ב], (ז) [כ"ג: מח"י].

תורה אור השלם

1. לא תראה את שור
 אחרך או את שו"ך בידים
 והתעלמות מהם השב
 השיבים לאחריך:
 דברים כ"ב א

הגהות הב"ח

(א) ג"מ השכיח דעיל
 ונפיק: (ב) תוס' ד"ה אלא
 וכו' פ"י שאינה
 משתמרת אלא ביום
 מתייה:

הגהות הגר"א

[א] ג"מ א"ל מודינא
 ט"ו. י"ב וניקטת הרמב"ם
 (א"ל) הוא (בבב"ם)
 כי ר"ל דמתייב ג"כ
 ממוקם שהחזיקה אכל
 הלא"ש כח כניסא שלטו
 (ועבדגרי"א סימן רס"ז ס"ק
 ה' ומש"ש ועוד דקאמר
 משמע דידוע דמשמע
 בב"ח הי"ך פשיטא ליה
 כ"כ. ע"ן כמספתא פ"ב
 ד"מ הנו"א כהמת מחזיק
 חז"ק כ"ו לטולס כ"ו ועמוס'
 כאן ד"ה לטולס כ"ו) (ומ"ש
 רש"י ד"ה החזיקה לאבדיה
 ל"ד ד"ל קח"א כהמת):

רבינו הגאון

החזירה למקום שיראנה
 כול', ופירוק רבה, תרתי
 קתני והכי קתני החזירה
 שרית בעידא דשכיח
 בעל אבדה במתא דכי
 נפיק ועייל חזי לה אינו
 חייב ליטפל בה, אבל
 החזירה בצהרים בעידא
 דלא שכיח במתא ולא חזי
 לה נגנבה או אבדה חייב
 ומותיב ליה טוב לעולם
 הוא חייב עד שיחזירו
 לרשותו, ופירוק בבעלי
 חיים מודינא לך דכיון
 דנקטו להו נגרא ברייתא
 בעלי חיים מודינא הואיל
 ואנקט נגרא ברייתא. פ"י
 לימד אותה להלך ברגליה
 חרץ לדיד.

החזירה. לאבדיה: למקום שיראנה.
 מנגיבה ואבדיה ושומר שכן חייב צפ'
 שכיח איניש צביתיה אכל צלחיה
שיחזירו לרשותו. של בעלים: מאי
 מו"א צביתו וקתני חייב: מודינא
 לך. באבדיה בעלי חיים דחייב המו"א
 מנגיבה ואבדיה ולאו משום שכן
 מלוה אלא משום דנגיבה ואבדיה
 דידיהו פשיעותא היא: דכיון דנקטו
 נגרי צרייתא. כיון שראה שמלומדות
 הן לאלת צעי נטירותא יתירתא ואפי'
 הוא שומר חנם חייב אכל שומר אבדיה
 דמטלטלי פטור מנגיבה ואבדיה:
 נגרי. פסיעות: השב. השב
 מעלייתא משמע: לגינתו ולחורבטו
 מנין. דסגי ליה למו"א צהשכמו
 לגינתו דבעלים: הכל צריכין דעס
 בעלים. גונב וגזול או אחד מארבעה
 שומרין שהחזירו לרי"ך להודיעו
 לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר
 באחריותן: טענה גנב. לפטור עצמו
 ע"י גנב שטוען נגנבה הימנו האבדיה
 משלתי ונמלא שבידו הוא משלס
 תשלומי כפל כגנב עצמו דדרשינן
 דפרק מרובה (לקמן דף סג:) ואם לא
 ימלא הגנב) אם לא ימלא כמו שאמר
 אלא הוא עצמו גנבו וכתבי בתריה
 ישלם שנים אי אמרת בשלמא שומר
 אבדיה כשומר חנם דמי משום הכי
 משלם כפל דהוי צעי למפטור נפשיה
 בטענת גנב: קרנא צעי שלומי.
 מעיקרא כי טעין נגנבה היה מחייב
 נפשיה לשלומי קרנא: טענה לסטים
 מוזיין. גנב מוזיין נטל הימנו בחזקה
 דקא פטר נפשיה בטענת אונס:
 לסטים מוזיין גולן הוא. ובטענת
 אונס פטר נפשיה וכפל בטוען
 טענת גנב הוא דכתב ציה רחמנא
 (דכתיב) ויגנב מבית האיש (שמות
 כג:) **גנב הוא.** ומשלם כפל וכן
 הפוקר עצמו בטענת לסטים מוזיין.
 ולענין חיוז לא מיחייב שומר שכן
 עליה אם אמנת אמו דהא איניש:
 נא

בעליה: שומר חנם פטור
 השואל (ב"מ דף ק"ג): **שחית.**
 מצוי במלכותו צדה: עד
 לעולם לאו אפילו. הניחה
 החזירה למקום שיראנה אינו חייב למטפל
 בה נגנבה או אבדה חייב באחריותה מאי
 נגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו ואבדה
 מביתו לא ממקום שהחזירה והא קתני אינו
 חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן
 כגון שהחזירה בצהרים ותרתי קתני והכי קתני
 "החזירה שחרית למקום שיראנה (ה) ושכיח
 דעייל ונפיק וחזי לה אינו חייב ליטפל בה
 החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא
 שכיח דעייל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה
 או אבדה חייב באחריותה איתביה (ב) לעולם
 הוא חייב עד שיחזירנה לרשותו מאי לעולם
 לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שכן דמי
 [א] א"ל ימודינא לך בבעלי חיים דכיון (ג) דנקטי
 להו נגרא ברייתא בעי נטירותא יתירתא
 איתביה רבה לרב יוסף (ה) השב (ז) אין לי אלא
 בביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם
 מכל מקום מאי לגינתו ולחורבתו אילימא
 לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת
 היינו ביתו אלא פשיטא לגינתו שאינה
 משתמרת ולחורבתו שאינה משתמרת ש"מ
 כשומר חנם דמי א"ל ילעולם לגינתו
 המשתמרת ולחורבתו המשתמרת ודקא
 קשיא לך היינו ביתו הא קא משמע לך דלא
 בעינן דעת בעלים כדרכי אלעזר (ד) דא"ר
 אלעזר ה"כל צריכין דעת בעלים יחזין
 מהשבת אבדה שהרי ריבתה בו תורה
 השבות הרבה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא
 תסברא דשומר אבדה כשומר חנם דמי
 והא (ה) אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי
 יוחנן הטוען טענת גנב באבדה משלם
 תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שכן הוי
 אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי
 א"ל הכא במאי עסקינן (ב) כגון שטוען טענת
 לסטים מוזיין א"ל (ג) לסטים מוזיין גולן הוא
 לא

מלוה קעביד ולכל הוי כשומר שכן והא דצעי לאוקמא פלוגתייהו
 דרצה ורב יוסף והוי רצה כר"א שהוא שמותי ועוד קאמר לימא
 דרב יוסף תנאי היא ומסיק דרב יוסף ככולי עלמא ומשמע דרצה
 ודאי תנאי היא ואינו יכול להעמיד אלא כר"א ולא כרבי עקיבא
 דאי לרבי עקיבא ודאי הוי שומר
 שכן אי אפשר לומר כן דעל כרחך
 לרצה אפי' לרבי עקיבא שומר חנם
 הוי דבאלו מליאות (ב"מ דף ק"ג. וס) (ז)
 לרצה לא הוי לרבי טרפון דמתיר
 להשמט אלא שומר שכן א"כ לר"ע
 לא הוי אלא שומר חנם לכך נראה
 דרצה לא יעמיד כלל פלוגתייהו
 בשומר אבדיה אלא יאמר לכולי
 עלמא שומר חנם הוי ופלוגתייהו
 בדשמואל דר"ע אית ליה דשמואל אבד
 קמא דמגלא אבד אלפא חזי ור"א
 לית ליה דשמואל ורב יוסף כי מוקי
 פלוגתייהו בדשמואל לא קאי רבי
 אליעזר כותיה שהוא פטור את המלוה
 באבדיה אף מדמי המשכון ולכן מוקי
 פלוגתייהו בשומר אבדיה והוי כר"ע
 וקאמר לימא דרב יוסף תנאי היא
 דרצה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגתייהו
 בדשמואל ומסיק דכולי עלמא אית
 להו דרב יוסף כו' והא דתנן בשבועות
 (ד' מג. וס) קלע הלוימי עליו ושמים
 היה שזה דמשמע שחייב לשלם המשכון
 כשאבד מיירי שאבד בפשיעה לרצה
 דאמר שומר חנם הוי:
לא ממקום שהחזירה. ואפילו שומר
 חנם חייב דפושע הוא:
לעולם הוא חייב עד שיחזירנה
 בו'. היא סיפא דברייתא
 דלעיל בתוספתא דב"מ (פ"ב ע"ש)
 ולהכי דייק מינה שפיר דחייב בגניבה
 ואבדיה קאמר: **אמר** ליה מודינא
 לך בבעלי חיים דכיון דנקטי דהו
 נגרי ברייתא בו'. וכגון שנגנבה
 צאווט ענין שנגרי צרייתא גרמו ליה
 להגנב ולעיל לא אסיק אדעתיה האי
 שינויא דהשטא מני למימר דנגנבה
 או שאבדה דלעיל מצינו קאמר אי
 נמי הך סיפא לאבדיה דוקא קאי
 שניגרי צרייתא גרמו לה להאבד אכל
 לענין נגיבה פטור שאין גורמין לה
 ליגנב ומשום הכי צרישא דקתני
 צהדיא נגנבה לא מני לשנויי הכי:

אלא לגינתו שאינה משתמרת. פ"י (ה) אלא צרות מלויה וש"מ כשומר חנם דמי דכלתה שמירתו:
 עצמו לשלומי צשויו אפילו נמלא שגנבו פטור מכפל: **כגון שטוען טענת לסטים מוזיין.**
 ודחיק למימר דגנב הוא לוקמיה כגון שטוען טענת גניבה צאונס שגנבה ממנו צאונס גדול כגון
 ששמר כספים בחפירה בקרקע שאי
 אפשר לנגנב אלא במחילות תחת הקרקע דהוי אונס כליסטים מוזיין או אם צא חולי של טירוף
 הדעת או שניה נפלה עליו צאונס
 או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרצה דפטור צסוף הפועלים (ב"מ דף ק"ג): על צעידנא דעיילי
 אינשי או דנס צעידנא דניימי אינשי
 ולהנהו אמוראי דפליגי עליה התם מ"מ משכח
 כדפרישית ומינהו איכא למימר דהכא לא
 חייש כיון דמשני שפיר צלסטים מוזיין
 וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אצרייתא דפריך
 לא אם אמרת הוה מני למימר נמי
 וליטעמך דגולן הוא אכתי תקשי לך
 דמנינו שומר שכן משלם כפל בטוען טענת
 גנב צאונס אך צההוא ק"ו דאין עליו
 משוהה קשה דצפרק השואל (ב"מ דף ק"ג).
 מסיק עלה דקסבר האי מנא לסטים
 מוזיין גולן הוא ומה דבך אכתי יש עליו
 משוהה דמה לשומר שכן שכן משלם
 כפל בטוען טענת גנב צאונס ואין לומר
 דכיון דגניבה צאונס לא שכיח לא חשיב
 פירכא אכל לסטים מוזיין שכיח טפי
 דכחמה מקומות פריך מחומרות דלא
 שכיח ועוד אע"ג דלא שכיח יכול לטעון
 כן ונראה לר"י דכיון שחייב הכתוב שומר
 שכן בגניבה וסתם גניבה קרובה
 לאונס כדאמרין צהשואל (ש) סברא
 הוא דכלל ענין שתייה הגניבה יחייב
 מגזרת הכתוב אפילו צאונס גמור ואף על
 גב צלסטים מוזיין דהיינו צשויה דקרא
 פטר צו הכתוב אף על פי שאין אונסו
 גדול יותר ודוחק נועי חופ' צ"מ מג.
 ד"ה אמר שמואל: נא

לא א ב ג ד מ"י פ"א
 מהל' גזילה ואבדיה
 הלכה י טו ועיין במ"מ
 סמג עשין עד טו"ש"ע ח"מ
 ס"י רס"ז סעף א:
לב ה מ"י פ"ד מהל'
 נגיבה הלכה י ועיין
 שם פ"א מהלכות גזילה
 ואבדיה הלכה ח סמג עשין
 ע"א טו"ש"ע ח"מ ס"י שנה
 סעף א:
 ל ג ר מ"י פ"א מהלכות
 גזילה ואבדיה הל' טו
 סמג עשין עד טו"ש"ע ח"מ
 ס"י רס"ז סעף א:
 ל ד ז ה מ"י פ"ד מהל'
 נגיבה הל' ד (וטו"ש"ע
 ח"מ ס"י ש"ג):
 ל ה ט מ"י שם פ"א הל'
 ג סמג עשין ע"א
 (וטו"ש"ע ח"מ ס"ט):

מוסף רש"י

לגינתו ולחורבתו מנין.
 דהוא השבא ופטור
 (ב"מ לא.) דלא בעינן
 דעת בעלים. לומר לו
 שומר פתח שהחזיקה
 לגינתו שהחזיקה אוצרת
 (שם.) הכל צריכין דעת
 בעלים. גנב גולן וד'
 שומרים שהשיבו לניכיס
 להודיעו, ואם לא הודיעו
 ומתה או נגנבה חייבים
 כחצויין, דכיון דידע
 שאבדה ולא דע שהושבה,
 לא מהר צה ולא מאבדה
 (שם.) הטוען טענת גנב
 באבדיה. מו"א אבדיה
 שטוען נגנבה הימני לאחר
 שמלאתה (לקמן ס"ג).

עין משפט

נר מצוה